

Augustin Bubník

Příběh posledního ze ztracené hokejové generace

ROMAN JOHN

Hokejový útočník, trenér, vězeň komunistického režimu. To je vizitka Augustina Bubníka. Na ledě se vyznačoval technickou vyspělostí, výborným bruslením i čtením hry. Díky své univerzálnosti mohl nastupovat na několika postech. V reprezentaci odehrál 25 zápasů, vstřelil v nich 16 gólů, v ligové soutěži zaznamenal 76 branek. Byl mistrem světa, stříbrným olympijským medailistou, držitelem čtyř domácích mistrovských titulů. Svá nejlepší sportovní léta ale strávil ve vězení v důsledku nesmyslného odsouzení. Po propuštění hokej neopustil. Jeho jméno se nachází v Síni slávy Mezinárodní hokejové federace a rovněž v Síni slávy českého a finského hokeje.

Manželé Antonín a Antonie Bubníkoví měli tři potomky. Syn Augustin se narodil 21. listopadu 1928 v Praze, dvojčata Helena a Věra zhruba o tři roky později. Budoucí hokejový reprezentant nepřišel na svět zrovna ve šťastnou dobu. Prvními příznaky se už ohlašovala velká hospodářská krize. Po přestěhování rodiny z Nuslí do Holešovic pracoval Antonín Bubník jako komisionář na jatkách. Později si zřídil vlastní řeznictví a uzenářství a jeho manželka mu v obchodě vypomáhala.

Malý Augustin se už od útlého dětství věnoval sportu. Bruslit se naučil na sokolském cvičišti u libeňského mostu, odkud to nebylo daleko na pověstný štvanický stadion otevře-

ný v roce 1932. V osmi letech se stal členem žákovského mužstva LTC Praha. Pozdějšího mistra světa přitom napoprvé do oddílu nevzali. Původně nastupoval na postu obránce. Přes dorostenecké mužstvo, se kterým se účastnil protektorátního přeboru Čech a Moravy, se nakonec v necelých 18 letech propracoval do prvního týmu. Tehdy se v sezoně 1946–1947 prosadil do elitní sestavy LTC jako levé křídlo.¹

Hokejisté v té době nebyli profesionály v dnešním slova smyslu a museli mít ještě nějaké zaměstnání. Mladý Gusta se po vypození obecné a měšťanské školy vyučil řezníkem a poté ještě absolvoval dvouletou obchodní školu. Po jejím ukončení pracoval od

roku 1947 až do nástupu na vojnu v obchodě svého otce.²

Praha se už více než rok těšila z míru a zároveň připravovala první poválečné mistrovství světa (MS) v kanadském hokeji. Mělo se konat v únoru 1947 na Štvanici. Svým talentem na sebe Bubník před šampionátem upozornil legendárního trenéra Matěje Buckna³ a ten ho zařadil do širšího reprezentačního výběru. K velkému zklamání nadějného útočníka ale v konečné nominaci chyběl.

Rok 1948 byl důležitým mezníkem v našich dějinách a současně významným předělem v Bubníkově sportovní kariéře. V mateřském klubu už hokejista v devatenácti letech udivoval svou hrou, takže ho

1 *Sbírka Paměť národa*, přepis rozhovoru s A. Bubníkem, 9. 1. 2009 - viz <http://www.pametnaroda.cz/story/bubnik-augustin-1928-842> (citováno k 28. 11. 2017); ABS, f. Vyšetřovací spisy - Centrála (MV-V), vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Bubníkem Augustinem, 14. 3. 1950.

2 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Bubníkem Augustinem, 14. 3. 1950.

3 Mike (zvaný též Matěj) Buckna (1913–1996), hokejista a trenér. Narodil se v Kanadě slovenským rodičům. V Československu pobýval od poloviny 30. let. Trénoval mužstvo LTC Praha, později i čs. reprezentaci. Za války se uchýlil do své původní vlasti, v roce 1946 však opět přicestoval do země v srdci Evropy. Na pražském hokejovém šampionátu 1947 slavil s našimi reprezentanty zisk prvního titulu mistrů světa. Národní mužstvo vedl ještě na olympiádě ve Sv. Mořici v roce 1948. Po komunistickém převratu se rozhodl pro definitivní návrat do zámoří.

nebylo možné přehlédnout při výběru olympijského týmu pro zimní hry ve Svatém Mořici. Na turnaji měl svůj reprezentační debut, vstřelil první branku a přivezl si první cenný kov, stříbrnou olympijskou medaili. Zároveň se stal mistrem Evropy.⁴ Těžko si v té době dovedl představit, že jeho kariéra v národním mužstvu skončí už v následujícím roce.

Po návratu z olympiády odletěl tým LTC Praha koncem února 1948 na památný zájezd do Moskvy. Sověti se teprve chystali na vstup do světa velkého hokeje, a tak jim Češi mohli předávat své zkušenosti. Ve vlasti se zatím komunisté zbavili opozice uvnitř Národní fronty a plně převzali moc. Krátká zmínka o zájezdu na východ Evropy se později objevila v Bubníkově soudním spisu.⁵

Rok 1948 přinesl ještě jednu událost, která stála na počátku údajné zrady našich hokejových reprezentantů. V prosinci odcestoval tým LTC Praha na tradiční Spenglerův pohár do Davosu. Hráči se během pobytu ve Švýcarsku setkali s českými emigranty, například s bývalým skvělým

Mladý Augustin Bubník a v dresu LTC Praha (nahore druhý zleva, dole klečící druhý zleva)
Foto: Paměť národa

útočníkem LTC a národního mužstva Josefem Malečkem (1903–1982) nebo se zakladatelem a mecenášem klubu Jaromírem Cittou. Ti je celkem vehementně přemlouvali k tomu, aby zůstali v zahraničí. O návrhu se nakonec mezi hráči hlasovalo. Pro emigraci prý bylo osm hlasů, proti šest.⁶

Nejednomyslnost vedla k rozhodnutí mužstva vrátit se domů. Mladý Augustin hlasoval proti emigraci. Na tuto eventualitu nebyl ve Švýcarsku připraven. Nepočítal s možností, že by opustil vlast, zanechal v Praze rodinu a své přátele. S odstupem let se k příhodě, která se stala během

4 Poprvé Bubník reprezentoval v utkání proti Polsku 1. 2. 1948. Srov. Síň slávy českého hokeje, Augustin Bubník – viz <http://www.sinslavycslh.cz/augustin-bubnik.html> (citováno k 28. 11. 2017).

5 *Když se vrátil ze zájezdu v SSSR, nemluvil nikterak pochvalně o Moskvě. Z toho lze usuzovat, že nemá kladný poměr k lidově demokratickému zřízení.* NA, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. TS I/IV 47/50, Zpráva SNB o pověsti, 19. 7. 1950.

6 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Bohumilem Modrým, 5. 4. 1950.

Slavnostní přivítání mistrů světa - Bubník obhlíží nadšené davy fanoušků. Ve vojenském na ledě.

Foto: Paměť národa

mužstvo okolo kapitána Vladimíra Zábrodského (nar. 1923) se právě připravovalo na obhajobu titulu mistrů světa. Bubník nemohl v nominaci na londýnské mistrovství chybět.

S útočníkem Kobranovem se stali trochu překvapivě první obranou reprezentace, kryjící záda elitní útočné řadě vedené Zábrodským. Přípravné zápasy ukázaly, že nasazení dvou šikovných útočníků do první pětky by na soupeře na nadcházejícím mistrovství světa mohlo platit. Ostatně Bubník už na postu obránce dříve hrával. Experiment bohužel neměl dlouhého trvání.

Po skončení přípravného tábora pro světový šampionát byli hráči soustředěni v Praze v Tyršově domě, kde očekávali odlet do Londýna. Ráno 11. března 1950 se s Bubníkem přišly rozloučit obě sestry. Krátce nato od-

jela výprava hokejistů autokarem do Ruzyně. Odlet týmu byl ale neočekávaně odložen.⁸ Po dalších odkladech přišlo 13. března 1950 z vládních míst rozhodnutí s konečnou platností, že národní mužstvo na MS v Londýně nepojede, protože anglické vyslanectví činilo potíže se vstupními vízy pro reportéry Josefa Laufera⁹ a Otakara Procházku. Že šlo o záminku pro odřeknutí účasti, bylo zřejmé i samotným hokejistům. Proto když se večer sešli ve své oblíbené hospůdce v Pštrossově ulici poblíž Národního divadla, dali naplno průchod svému zklamání. Ten večer se začalo odvíjet první dějství hokejové tragédie.

Osudové setkání u Herclíků

Po zrušeném odletu na světový šampionát se část mužstva odebrala do již

zmíněné hospody. Dnes je to celkem nenápadný dům, vypadá poněkud jinak než tenkrát a hospodu v něm už také nenajdete. Pozorný návštěvník se však může zastavit u pamětní desky s vyrytými jmény odsouzených. Bronzová deska s reliéfem hokejisty byla odhalena v roce 2009 také díky dlouholetému úsilí Augustina Bubníka.

Onoho březnového večera v padesátém roce se tam všichni sešli, až na Bohumila Modrého (1916–1963)¹⁰, který ukončil reprezentační kariéru. Oslava narození nového přírůstku do hokejové rodiny, syna Jiřího Macejliše (1923–1998), brzy ustoupila do pozadí. Hlavním tématem rozmluv hráčů se totiž staly poslední události spojené se zmařenou účastí v Londýně. Alkohol po čase udělal své, takže frustrovaní hokejisté za-

8 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Protokol s voj. zákl. služ. Augustinem Bubníkem, 3. 4. 1950.

9 Josef Laufer (1891–1966), legenda české sportovní žurnalistiky. Po absolvování gymnázia v Praze se rozhodl zasvětit celý svůj život sportu. Byl funkcionářem SK Slavia Praha, později se proslavil jako rozhlasový reportér. Komentoval vůbec první přímý hokejový přenos na našem území a nemohl také chybět ani u historického triumfu našich hokejistů na MS v Praze v roce 1947. Společně s kolegy Otakarem Procházku a Slovákem Štefanem Mašlonkou, který měl původně jet do Londýna s Lauferem, tvořili po válce populární komentátorské trio.

10 JOHN, Roman: Tenhle zápas nemohl vyhrát. K 100. výročí narození hokejového brankáře Bohumila Modrého. *Paměť a dějiny*, 2016, roč. 10, č. 3, s. 4–16.

Pamětní deska na bývalé hospodě U Herclíků

Foto: archiv autora

čali ve svých výročí přitvrzovat. *Křičel jsem, že se na práci, na hokej i na vojnu a komunisty vy...* vypověděl později do protokolu Bubník.¹¹ Po prošetření celého incidentu byli za hlavní podněcovatele a iniciátory označeni Zlatko Červený (1920–1992), Václav Roziňák (1922–1997) a právě

Bubník.¹² Rozčilení hráčů se nelze příliš divit, zvláště když oficiální místa zdůvodňovala neúčast naší reprezentace v Londýně v rozporu se skutečností. Na základě udání dorazili do restaurace příslušníci Státní bezpečnosti a brzy začalo zatýkání. V průběhu noci a v následujících

dvou dnech byli postupně zadrženi Augustin Bubník, Vladimír Kobranov, Josef Jirka (1926–2000), Václav Roziňák, Zlatko Červený, Jiří Macelis, Antonín Španinger (1926–2010), Přemysl Hajný (1925–1993) a Josef Stock (nar. 1926). Teprve 24. března si Bezpečnost došla pro Stanislava Konopáska (1923–2008) a Bohumila Modrého. Zatčení se nevyhnul ani nájemce hospody Mojmir Ujčík. Bubník se pokusil během zásahu policistů schovat v zaparkovaném automobilu, který stál na dvoře hospody, ale bdělému oku mužů zákona neunikl.¹³ Byl zatčen kolem deváté hodiny večerní. U sebe měl v té chvíli, mimo jiné, vojenskou legitimaci a dovolenku.¹⁴

O události, která se stala v pondělí 13. března 1950 v restauraci vedené bratrem spartánského hokejisty Zdeňka Ujčíka¹⁵, se napsalo mnohé.¹⁶ Reprezentanti se ocitli v hledáčku Státní bezpečnosti už dříve. Ta například znala podrobnosti týkajících se hlasování o možné emigraci během Spenglerova poháru v prosinci 1948. Je zřejmé, že státní instituce dostávaly informace o dění v mužstvu již delší dobu před mocenskými zásahem.¹⁷ Po čerstvém útěku populární krasobruslařky Áji Vrzáňové¹⁸ se nyní objevila možnost s „hokejovými primadonami“

11 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Protokol s voj. zákl. služ. Augustinem Bubníkem, 3. 4. 1950.

12 Tamtéž, Trestní oznámení, 20. 7. 1950.

13 Tamtéž, Protokol s voj. zákl. služ. Augustinem Bubníkem, 3. 4. 1950.

14 Tamtéž, Zápis o zatčení, Augustin Bubník, 14. 3. 1950.

15 Zdeňk Ujčík (nar. 1925), hokejový obránce a trenér. Původně se věnoval atletice a teprve v 18 letech přišel do hokejového oddílu Sparty Praha. Dále hrál za ATK Praha, Slavii Karlovy Vary, Spartak Praha Sokolovo, Tatra Smíchov. V ligové soutěži odehrál devět sezon, dvakrát oblékl reprezentační dres. Ve Spartě působil do roku 1982 v trenérských i jiných funkcích.

16 Z literatury pojednávající o kauze zatčených hokejistů uvedme BERANOVÁ, Hana: *Ztraceni i zatraceni. Mimosoudní perzekuce na pozadí procesu „Modrý a spol.“* Diplomová práce. Technická univerzita Liberec, Liberec 2012; JENŠÍK, Miloslav: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Olympia, Praha 1997; KALOUS, Jan - KOLÁŘ, František (eds.): *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*. ÚSTR - Český olympijský výbor, Praha 2015; LUKŠŮ, David - PALÁN, Aleš: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přežil*. Česká televize, Praha 2007; TÍŽ: *Vladimír Zábrodský. Skutečný příběh hokejové legendy*. Česká televize, Praha 2010; MACKŮ, Jiří: *Zapřené generace. Vyškrtnuti z historie, vymazání z paměti. – Obětovaní šampióni. Místři světa určení k likvidaci*. Typo JP, Praha 2004; TÍŽ: *Kauza Zábrodský. Hokejový génius, ale jinak lotr. – Na oltáři komunismu. V ohnisku zájmu nelibostného režimu*. Typo JP, Praha 2005; ŠKUTINA, Vladimír - BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*. Pardubice, Helios 1990.

17 KALOUS, Jan: *Hokej jako politikum. Komunistický režim a hokej 1948–1989*. In: KALOUS, Jan - KOLÁŘ, František (eds.): *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*, s. 81.

18 Alena Vrzáňová (1931–2015), krasobruslařka, dvojnásobná mistryně světa a mistryně Evropy. V roce 1950 požádala v Londýně po skončení mistrovství světa o politický azyl, posléze odcestovala do USA. V zámorí vystupovala v lední revui, později se věnovala podnikání v oblasti gastronomie a v restauračních službách.

zatočit. Ostatně podezření, že zákaz startovat v Londýně byl vydán v souvislosti s Vrzáňovou, vyslovil jeden z hráčů, Přemysl Hajný, hned v ono osudné pondělí.¹⁹ Pro komunistický režim by odchody populárních aktérů nejrychlejší kolektivní hry nebyly dobrou vizitkou. V dalších desetiletích k nim stejně docházelo, neboť touha zahrát si slavnou zámořskou národní hokejovou ligu (NHL) se ukázala jako silnější než pouta k nesvobodné zemi.

První předběžný výslech na Krajském velitelství StB v Bartolomějské ulici v Praze se týkal pouze události spojených s neuskutečněným odletem na mistrovství světa. Koneckonců hokejisté své zadržení chápali pouze jako odpověď na hospodskou výtržnost a očekávali brzké propuštění. Bubník uznal, že se hráči večer chovali v restauraci nevhodně a že používali vulgární výrazy.²⁰ Jelikož společně s Hajným, Jirkou, Kobranovem, Španingerem a Stockem vykonávali vojenskou prezenční službu v armádním tělovýchovném klubu, převzaly si jmenované 14. března vojenské orgány. Zbytek zadržených setrval v „pěči“ StB v Bartolomějské ulici.

Protokol sepsaný s Augustinem Bubníkem na Velitelství 1. oblasti na Malostranském náměstí už naznačoval, že ústředním bodem dalšího vyšetřování se nestane večerní schůzka u Herclíků, nýbrž domnělá

připravovaná emigrace národního mužstva. Zadržený hokejista v této souvislosti uvedl, že mu o nikom z hráčů není známo, že by chtěl zůstat v Anglii.²¹ Jenže vězňatelé potřebovali slyšet jinou odpověď. Ve vyšetřovací věznici Obranného zpravodajství v Kapucínské ulici na Hradčanech, kam Bubníka a spol. převezli následující den, měli osvědčené metody, jak vynutit z obviněného patřičnou výpověď.

Situace se stávala vážnou. Domovní prohlídky vystrašily rodinné příslušníky zatčených hráčů. U Bubníka byl zabaven osobní automobil Škoda Tudor, ačkoliv zatím nebyl nikdo z ničeho oficiálně obviněn, natož za něco odsouzen.²² To už se šestice vyšetřovanců nacházela v nechvalně známém hradčanském „Domečku“.

Dne 15. března přinesl ústřední tiskový orgán komunistické strany *Rudé právo* oficiální vysvětlení neúčasti naší reprezentace na MS v Londýně. Autor článku tvrdil, že účast čs. týmu by se anglickým úřadům nehodila, a dále pokračoval: *Skvělé vystupování a sportovní úspěchy představitelů lidově demokratického Československa musí dnešní vládcí Anglie a Ameriky, a tedy i vládcí anglického a amerického hockeye – stejně úzkostlivě tajit před svým lidem, jako tají naše veliké úspěchy budovatelské.*²³ Vysvětlení je to vpravdě kuriózní, navíc když devět z našich úspěšných hokejistů už tou dobou obývalo vězeňské cely.

Z hradčanského „Domečku“ před Státní soud

Na pobyt v budově poblíž pražské Lorety od poloviny března do začátku května 1950 vzpomínal Augustin Bubník jako na nejhorší etapu svého života. Neblahé zkušenosti, které tam získal, bohužel nebyly ojedinělé. Závěrečná zpráva o činnosti Obranného zpravodajství v letech 1949–1951 z roku 1963 je dostatečně výmluvná.²⁴ Podle ní velitel vojenské věznice na Hradčanech škpt. Pergl²⁵ používal k mučení vězňů bití obuškem, fackování, dávání do želez, pochodování v noci, polévání studenou vodou, cvičení až do omdlení, neustálé buzení, kopání a bití přes chodidla, zvedání za uši, bití přes mokrý ručník atd. Vyšetřovaným tím způsoboval závažná

Hradčanský „Domeček“

Foto: Kabinet dokumentace a historie VS ČR

19 ABS, f. MV-V, a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Protokol s Augustinem Bubníkem voj. základní služby, 17. 3. 1950. Připomeňme, že z hokejistů se už v prosinci 1948 nevrátili ze Spenglerova poháru v Davosu Oldřich Zábrodský (1926–2015) a Miroslav Sláma (1917–2008), na MS ve Stockholmu v následujícím roce opustil čs. výpravu Zdeněk Marek (nar. 1925). Nepříjemným se pro režim stal případ dvojčinné emigrace tenistů Jaroslava Drobného (2001–2001) a Vladimíra Černíka (1917–2002) v červenci 1949. Hlavně Drobný, pozdější tenisový šampion z Wimbledonu, byl známým sportovcem, který vedle tenisu reprezentoval i v ledním hokeji. Patřil ke slavnému týmu prvních mistrů světa z roku 1947. Srov. HALLA, Josef: Emigrace Vladimíra Černíka a Jaroslava Drobného v červenci 1949. In: KALOUS, Jan – KOLÁŘ, František (eds.): *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*, s. 164–195. K problematice emigrace sportovců souhrnně ROKOSKÝ, Jaroslav: Emigrace sportovců v období komunistického režimu 1948–1989. In: Tamtéž, s. 106–162.

20 ABS, f. MV-V, a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Zápis o výpovědi s obviněným Bubníkem Augustinem, 14. 3. 1950.

21 Tamtéž, Protokol s voj. zákl. služby Augustinem Bubníkem, 14. 3. 1950.

22 Tamtéž, Potvrzení o domovní prohlídce, 21. 3. 1950.

23 WINTER, Kamil: Odmítnutí jedné provokace. *Rudé právo*, 15. 3. 1950, s. 4.

24 Srov. HANZLÍK, František: Podíl OBZ na perzekuci důstojnického sboru po únoru 1948. In: FOITZIK, Jan – PERNES, Jiří (eds.): *Politické procesy v Československu po roce 1945 a „Případ Slánský“*. Sborník příspěvků ze stejnojmenné konference, pořádané ve dnech 14.–16. dubna 2003 v Praze. Prius, Brno 2005, s. 297.

25 František Pergl (1921–1962), sadistický velitel vojenské věznice na Hradčanech byl v roce 1951 zatčen, zbaven hodnosti a uvězněn. Za nelidské jednání a nezákonnou činnost byl odsouzen na 11 let. V roce 1957 opustil vězení na podmínku. Zemřel v poměrně mladém věku na rakovinu plic.

Augustin Bubník po zatčení

Foto: ABS

poranění. Stejně metody jako Pergl používali i další členové vyšetřovací skupiny.²⁶

Dejme však slovo přímo Bubníkovi: *Každý den v šest ráno mne vozili k výsledkům na ministerstvo národní obrany do Dejvic. Zpátky jsem se obvykle vracel až kolem deváté večer. Celou dobu bez jídla. Když jsem se v noci utmácený vrátil, čekala na mne v cele černá brynda a kus suchého chleba. Někdy jsem ani tohle sníst nemohl a nesměl, protože přišel Pergl a musel jsem před ním celou noc běhat kolem cely. Unavený z výsledků, hladový k vyčerpání. Když už mi nohy nesloužily, „pomáhal“ mi dŕtkami, bez kterých neudělal ani krok. Připadal mi jako středověký inkvizitor. K Perglovým oblíbeným způsobům vlastního, soukromého výsledku patřilo mučení. Skutečně a nefalšované, o kterém jsem do té doby jen četl v knížkách. Jeho kancelář – jednou jsem ji umýval, tak jsem si ji podrobně prohlédl – skutečně připomínala středověkou*

mučírnu. Jeden z jeho vynálezů jsem okusil na vlastní kůži. Byly to jakési kleště, jejichž páky mi nasadil do důlků pod ušima a šroubem je utahoval. Byla to bolest k zbláznění... Někdy jsem se nevyspal ani hodinu a už mne znovu budili k dalším výsledkům. Nevěřil jsem tomu, co po mně chtěli: abych se přiznal, že jsem americkým špiónem. Že jsem sváděl spoluhráče z ATK k tomu, aby emigrovali. Chtěli, abych odkýval, že jsem dostal deset tisíc dolarů za to, že utečeme. Nutili mne k doznání tím, že mi předkládali protokoly kamarádů, kteří se již prý „přiznali“. Od nich jsem se pak dozvěděl, že právě takhle se přiznávali k něčemu, co vůbec nebyla pravda. Jen aby měli klid, aby se mohli najíst, vyspat, posadit se. Ani se jim nevidím, protože každý odpor znamenal nejméně deset dní bez jídla a pořádné bití od Pergla nebo jeho pomahačů.²⁷

Po třech nedělích pobytu v „Domečku“ byl trénovaný sportovec tak zdecimovaný, že podepsal i výpovědi,

kteří by předtím podepsat odmítli. Z původních 82 kilogramů zhubl díky Perglově „péči“ na 52!²⁸ Ačkoliv při prvním výsledku před vojenskými orgány Bubník tvrdil, že o případné emigraci hráčů národního mužstva nic neví, v dalších výpovědích učiněných pod hrubým nátlakem už vypovídal, že Ing. Modrý projevoval po únoru 1948 snahu odejít do ciziny, ať už legálně, nebo nelegálně. Měl ho také přemlouvat, aby s ním zůstal v zahraničí. Dále vypověděl, že v roce 1949 se ho kpt. Bowe ptal, jaká je situace v národním mužstvu ohledně možné emigrace hráčů, a dokonce nabízel pomoc. Před MS v Londýně Modrý nabádal, aby bylo z politických důvodů přesvědčeno celé mužstvo. Vzhledem k očekávané válce Východu se Západem by to prý oslabilo pozice tzv. lidově demokratických států. Bubník měl působit v tomto směru na ostatní hráče mužstva.²⁹ Oním tajemným kapitánem byl americký občan Martin Bowe, zaměstnanec pražského zastoupení Permit Office. Tento úřad vyřizoval povolení pro vstup do západního Německa. Jako sportovní fanda se přátelil s mnoha sportovci, z hokejistů s Modrým a Bubníkem. Nikdy jim však nenabízel ilegální odchod do zahraničí ani s nimi nejednal o emigraci mužstva, jak později tvrdili vyšetřovatelé. O možnosti zahrát si v zámoří nebo jinde ve světě se přirozeně bavili, ale pouze v obecné rovině. Leč pouhý přátelský kontakt s osobou z tzv. kapitalistické ciziny, zvláště pak pokud šlo o USA, mohl být v této době účelově označen jako špionáž.³⁰

Kauzu národního hokejového mužstva sledovala pochopitelně nejvyšší místa. Počátkem dubna 1950 nařídil ministr vnitra Václav Nosek³¹, aby byl případ důsledně zpracován.

26 HANZLÍK, František: *Podíl OBZ na perzekuci důstojnického sboru po únoru 1948*, s. 297.

27 ŠKUTINA, Vladimír – BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 82.

28 Tamtéž, s. 82–85.

29 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Protokol s voj. zákl. služ. Augustinem Bubníkem, 3. 4. 1950.

30 JOHN, Roman: *Tenhle zápas nemohl vyhrát. K 100. výročí narození hokejového brankáře Bohumila Modrého*, s. 8.

31 K osobě V. Noska (1892–1955) viz KALOUS, Jan a kol.: *Biografický slovník představitelů ministerstva vnitra v letech 1948–1989. Ministři a jejich náměstci*. ÚSTR, Praha 2009, s. 126–128.

Krajské velitelství StB v Praze mělo věc urychlit a důsledně „realizovat“.³² Koncepce vyšetřování případu s krycím označením akce „Kaplička“ přitom zůstávala v prvních týdnech nejasněná. Ve zprávě vyšetřujícího orgánu se původně navrhovalo podat na aktéry hospodského extempore trestní oznámení pro pobuřování, na Modrého a Bubníka trestní oznámení pro podezření ze špionáže kvůli stykům s Martinem Bowem.³³ Intenzivní výsledky šestice obviněných hokejistů – vojáků trvaly přibližně do konce dubna. Po sepsání protokolů se všemi hráči i s dalšími aktéry případu, kteří nebyli trestně stíháni (šlo o funkcionáře, trenéry, svědky z hospody U Herclíků a také spoluhráče, kteří se stíhání vyhnuli) vypracovalo Krajské velitelství StB v Praze závěrečnou zprávu. Nadřízený útvar ji ovšem považoval za nedostatečnou s poukazem na to, že skutková podstata trestných činů Modrého a Bubníka není úplná a u soudu může přispět k jejich osvobození.³⁴

Dne 28. dubna 1950 podalo ministerstvo národní obrany Státnímu soudu trestní oznámení na hráče, kteří toho času vykonávali vojenskou službu. Píše se v něm o jejich spolčení se za účelem zůstat v cizině a vytvořit tam mužstvo, které by sloužilo propagačním cílům „zrádné emigrace“. Zmíněny jsou styky A. Bubníka s jistým důstojníkem západního diplomatického úřadu (míněn je Martin Bowe), kterému

měl sdělit podrobnosti ze své vojenské služby, vylíčit situaci národního mužstva po stránce politické. Měl mu rovněž slíbit, že přemluví ostatní členy mužstva z řad vojáků, aby se při MS v Londýně nevrátili do ČSR.³⁵ Případ měl dospět k obžalobě poté, až Krajské velitelství StB podá trestní oznámení také na civilní členy mužstva.³⁶

Začátkem května převezli šest vězněných sportovců, vojáků základní služby, z Hradčan do soudní vazby na Pankrác. Podmínky v tamní věznici na oddělení B1 byly mnohem snesitelnější než v „Domečku“. Bubníka dali na celu se třemi vyšetřovanci. Od nich se naučil používat morseovku i „telefonovat“ pomocí obyčejné záchodové mísy.³⁷ Obvinění ale nadále strádali odtržením od okolního světa. Vyšetřovanci Státního soudu neměli nárok na návštěvy a nemohli svým nejbližším napsat ani krátký dopis. Bubníková sestra Helena vzpomínala, že osm měsíců nedostali žádnou úřední zprávu, proč je její bratr ve vazbě. Informace prý čas od času dostávali pouze od některých slušných bachařů.³⁸

Až do předložení obžaloby Státnímu soudu bylo vyšetřování stále vedeno po linii vojenské (s označením případu „Augustin Bubník a spol.“) i civilní („Bohumil Modrý a spol.“). Teprve na konci září dostal proces označení „Bohumil Modrý a spol.“. Do čela „protistátní“ skupiny byl definitivně postaven Bubníkův o 12 let starší bývalý reprezentační kolega. Obžaloba

rozdělila hokejisty na dvě skupiny. Hlavní viníci byli žalováni z velezrady podle zákona č. 231/1948 Sb., a mohli tak očekávat vysoké tresty. A. Bubníka žaloval prokurátor rovněž pro přečinu pobuřování proti republice, hanobení některých ústavních činitelů a popuzování.³⁹ Obhájci v této kauze vystupovali se snahou skutečně svým klientům pomoci. Uvědomovali si, že skutková podstata trestného činu velezrady chybí. Přesto se jejich snaha o změnu kvalifikace trestného činu minula účinkem.⁴⁰

Hlavní líčení s hokejovými reprezentanty proběhlo před Státním soudem v Praze ve dnech 5.–6. října 1950 před ledově prázdnou pankráckou soudní síní. Senátu předsedal JUDr. Karel Kruk, obžalobu zastupoval státní prokurátor JUDr. Vladimír Bureš.⁴¹ Augustin Bubník dostal druhý nejvyšší trest 14 let za velezradu, pobuřování, hanobení některých ústavních činitelů a popuzování podle zákona č. 231/48 Sb. K tomu přistupovaly vedlejší tresty ztráty čestných práv občanských na 10 let, propadnutí celého majetku a peněžité trest 20 000 Kčs. Nejvíce, 15 let, si od soudu odnesl Bohumil Modrý. Třemi lety vězení byl potrestán i hostinský Mojmír Ujčík z restaurace U Herclíků.⁴² V odůvodnění rozsudku jsou zmíněny Bubníkovy styky s Martinem Bowem, kterému prý podával informace ohledně politické spolehlivosti hráčů a o jejich sklonech k emigraci. Také s ním měl probírat

32 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Operativní podsvazek, Nár. hokejové mužstvo – šetření, 5. 4. 1950.

33 Tamtéž, Operativní podsvazek, Akce „Kaplička“ – zpráva, 24. 4. 1950.

34 Tamtéž, Operativní podsvazek, Akce „Kaplička“, čj. A-20612/551222 – 50, nedatováno (na razítku podatelny je datum 5. 4. 1950).

35 Tamtéž, Trestní oznámení, 28. 4. 1950.

36 NA, f. Státní prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. Pst I 658/50, Bubník Augustin a spol. – trest. řízení, Zpráva prvá, 28. 6. 1950.

Trestní oznámení na Modrého a spol. bylo podáno 20. 7. 1950.

37 ŠKUTINA, Vladimír – BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 85.

38 Tamtéž, s. 86.

39 ABS, f. MV-V, a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Žaloba Státního prokurátora v Praze, sp. zn. Pst I 658/50, 29. 9. 1950.

40 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určení k likvidaci*, s. 250. Obhájcem A. Bubníka byl JUDr. Vladimír Lindner.

41 V době Pražského jara pracoval JUDr. Bureš jako podnikový právník. Přestože o nezákonnosti celého procesu už v té době pochyboval málokdo, někdejší prokurátor nadále zastával názor, že hokejisté se podle tehdejších zákonů provinili, ale tresty byly neúměrně vysoké.

42 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Rozsudek státního soudu v Praze, sp. zn. Ts I/VI 47/50, 6. 10. 1950.

otázku finančního zajištění hráčů pro případ, že by zůstali při některém zájezdu v cizině. Na zájezdu ve Švédsku (v prosinci 1949 – pozn. aut.) společně s Ing. Modrým a Vladimírem Kobranovem navštívili uprchlíka Ing. Plzáka⁴³ a při té příležitosti projednávali otázku, jestli má celé mužstvo zůstat v cizině. Modrý ale údajně namítal, že nabídka na nadcházejícím mistrovství světa v Anglii bude výhodnější. Bubník proto později přemlouval další spoluhráče, aby po zájezdu v Londýně emigrovali. Ve „zlaté hospůdce“ obviněný vyslovoval různé hrubé výroky, kterými urazil čs. vládu, komunistickou stranu, lidově demokratické zřízení. Pravdivé jádro lze nalézt pouze v poslední větě. Nepopíratelný fakt, že reprezentační útočník měl několik příležitostí k emigraci, ale vždy se vrátil, že odmítl nabídky ve Švýcarsku a Švédsku v letech 1948 a 1949, soud nevzal v potaz.⁴⁴ Krkolomná konstrukce, že společně s dalšími očekávali výhodnější nabídku až na příštím mistrovství světa v Londýně, nebyla v rozsudku nijak doložena.

Většina hráčů obdržela kladné posudky z místa bydliště a pracoviště, ty však v konečném důsledku neměly vliv na tvrdé tresty. Zato v Bubníkově případě zpráva SNB poukazuje na to, že jeho otec Antonín je živnostník, politické zaměření rodiny je proti

dnešnímu státnímu zřízení a její pověst v okolí není dobrá. Augustin Bubník byl označen za typický zjev tzv. „zlaté mládeže“, který provokuje svým nadřazeným chováním.⁴⁵ Faktem je, že Bubníkovi staršímu po únoru 1948 znárodnili jeho živnost, a neměl tedy důvod velebit nově nastoupený režim.

V pankrácké soudní síni se nejednalo o předem připravené divadelní představení, v němž jeho aktéři přednášejí naučené výpovědi. I z toho důvodu účast veřejnosti nebyla žádoucí. Hokejisté se pokoušeli o obhajobu, dopředu však bylo stanoveno, že základem rozsudku budou dle dobové praxe výslechové protokoly. Jde samozřejmě o porušení elementárních zásad procesního řízení, stejně tak jako to, že nebyli připuštěni žádní svědci, kteří by rovněž mohli do případu vnést světlo. A. Bubník senátu oznámil, že se necítí vinen. Připustil sice, že u Herclíků v podnapilém stavu křičel a nadával, ale že se to týkalo vedení hokeje, nikoli členů vlády. Odmítl, že by se ve Švýcarsku zúčastnil schůzky s emigranty, i to, že by mu Bowe někdy nabízel možnost hrát v cizině, jak bylo zaneseno v administrativní výpovědi.⁴⁶ Za zmínku také stojí ocitovat úryvek ze zprávy státní prokuratury, podle které *většina obžalovaných potvrdila svým chováním během líčení správnost*

*názoru žaloby, že se jedná o flinky, kteří se dostali do národního mužstva nedopatřením a nedostatečnou bdělostí vedoucích.*⁴⁷ Zdali tituly mistrů světa a Evropy získali hokejisté také nedopatřením, už zpráva neobjasňuje.

Dva dny před Vánoce zamítl Nejvyšší soud odvolání Bohumila Modrého (dostal 15 let), Augustina Bubníka (14 let), Vladimíra Kobranova (10 let), Josefa Jirky (6 let), Václava Roziňáka (10 let), Stanislava Konopáska (12 let), Antonína Španingera (8 měsíců) a rozsudky potvrdil v plné výši.⁴⁸ V té době se již odsouzení hokejisté nacházeli ve věznicích v Plzni na Borech.

Vězení a lág – Bubníkovy univerzity

V říjnu 1950 převezli devět účastníků procesu s reprezentanty národního hokejového mužstva do Plzně. Po květnovém soudu s aktéry tzv. borského povstání panoval v tamní věznicích ztřeštěný režim, uplatňovaný zvláště vůči vězňům Státního soudu.⁴⁹ Velitel trestního ústavu František Šafarčík⁵⁰ hokejistům na uvítanou sdělil, že *na Borech se musí poslouchat a makat, a kdo to nepochopí, nedostane nažrat tak dlouho, dokud nebude pracovat pořádně.*⁵¹ Františku Zahrádkovi⁵² se dokonce naskytla příležitost spatřit okénkem

43 Ing. Plzák kontaktoval Kobranova a předal mu vzkaz od tenisty Jaroslava Drobného. K osobě tohoto poúnorového emigranta vyšetřovací spis neuvádí žádné bližší údaje.

44 Ještě v prosinci roku 1949 vojenské orgány o Bubníkovi tvrdily, že má celkem kladný poměr k lidově demokratickému zřízení a že se při zahraničních cestách v letech 1948 a 1949 choval dobře a v pořádku se vrátil. ABS, f. Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (302), sign. 302-332-14, Osobní spis Augustina Bubníka.

45 NA, f. Státní soud Praha – nezpracováno, sp. zn. TS I/IV 47/50, Zpráva SNB o pověsti, 19. 7. 1950.

46 Tamtéž, Hlavní přelíčení, 6. 10. 1950.

47 NA, f. Státní prokuratura Praha – nezpracováno, sp. zn. Pst I 658/50, Ing. Modrý a spol. – tr. řízení, další zpráva, 7. 10. 1950.

48 ABS, f. MV-V, a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Usnesení Nejvyššího soudu v Praze, sp. zn. To X 65/50, 22. 12. 1950.

49 V roce 1950 byla na Borech „odhalena“ údajná protistátní skupina tvořená jak vězni, tak dozorcí. Měla připravovat povstání spojené s osvobozením vězňů. Následný proces nesl znaky manipulace a vyústil ve tři hrdelní tresty. Dne 23. 5. 1950 skončili svůj život na popravišti bývalý poslanec lidové strany Stanislav Broj, major armády René Černý a dozorce Čeněk Petelík. Několik dalších osob obdrželo dlouholeté tresty odnětí svobody. Srov. HLADÍK, Ondřej: Čeněk Petelík – dozorce vězňů a jeho cesta na popraviště. *Historická penologie*, 2011, roč. 10, č. 2 (celé číslo).

50 Škpt. František Šafarčík vykonával funkci velitele borské věznice v letech 1949–1951, později byl přeložen na Pankrác. V době Pražského jara byl propuštěn ze služeb Sboru nápravné výchovy (SNV).

51 ŠKUTINA, Vladimír – BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 106.

z cely, jak hokejové reprezentanty při příjmu na dvoře věznice mlátili a kopali.⁵³ Hráče ubytovali po dvou, ale zásadně ne spolu. K snídani dostali na samotce hrnek černé bryndy a krajíček chleba, k obědu cosi jako koláč s mrkví a dvě naběračky řídké polévky. To byla zároveň i večeře.⁵⁴ Po několika týdnech je přeřadili na zvláštní oddělení D1 zvané „Kreml“. Vzniklo počátkem roku 1949 hlavně pro prominentní vězně odsouzené Státním soudem. Sestávalo z několika cel pro zhruba 10 odsouzených. Protože obyvatelé „Kremlu“ nesměli opustit ubytovací komplex, na celách spali i pracovali. Lepili vlaječky na špejle, vyráběli patentky, leštili stříbrné předměty, pracovali na šicích strojích a nakonec splétali povřísla do samovazačů. Všechno bylo přísně znormované.⁵⁵ Na separovaném oddělení plzeňské trestnice strávil Augustin Bubník svůj první Štědrý den ve vězení, následovaly pak ještě čtyři. Z monotónní práce na společných celách ho po čase vysvobodilo zařazení na místo chodbaře, které představovalo ve vězeňském prostředí určité privilegium.

Chodbaři se zpravidla mohli pohybovat mimo svá oddělení, zprostředkovávali výměnný obchod mezi vězni a platili také za nejlépe informované. Bubník měl navíc štěstí, že mohl při této práci blíže poznat jednu z významných osobností druhého odboje, generála Karla Palečka.⁵⁶ *Celou chodbařskou šichtu jsem dělal s generálem Palečkem. To byl úžasný šedesátiletý*

Augustin Bubník po odsouzení

Foto: NA

*pán a velká osobnost, velitel para jednotek na západní i východní frontě. Ten mě vyškolil, jak při roznášení jídla nepozorovaně strčit moták do esusu, přelít ho polévkou a strčit do okénka tak rychle, aby nestačil vyplavat. Z Pankráce jsme sice uměli vězeňskou morseovku nebo telefonování záchodovou kanalizací, ale motáky byly rozhodně lepší komunikace.*⁵⁷

Po verdiktu Nejvyššího soudu zmizela odsouzeným hokejistům poslední naděje na brzké osvobození. Alespoň že skončila dosavadní izolace od rodin. Na Borech už mohli poprvé spa-

třit své blízké a také korespondence se stala pravidelnou.

Od počátku 50. let narůstala v uranovém průmyslu poptávka po levné pracovní síle. Nastal přesun práce schopných vězňů do oblastí těžby této strategické suroviny. Vladimír Kobrnov, Stanislav Konopásek, Josef Jirka, Václav Roziňák, Zlatko Červený, Jiří Macelis a Augustin Bubník – všichni prošli v letních měsících jedenapadesátého roku ústředním táborem, odkud pak putovali na další místa určení. Posledně jmenovaný má ve vězeňském spise vyznačeno datum

52 František Zahrádka (1930–2017), skaut a účastník protikomunistického odboje. V Plzni si odpykával 20 let za velezradu a vyzvědačství. Podílel se na vydávání letáků, časopisu a hlavně na převádění osob na Západ. Větší část trestu strávil v uranových dolech, na svobodu se dostal až v roce 1962. V době Pražského jara se podílel na vzniku Klubu bývalých politických vězňů K 231 v Příbrami. Po roce 1989 aktivně působil v Konfederaci politických vězňů ČR.

53 VLČEK, Vojtěch: *Totalitám navzdory*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2011, s. 371.

54 ŠKUTINA, Vladimír - BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*, s. 108.

55 BOUŠKA, Tomáš - LOUČ, Michal - PINEROVÁ, Klára (eds.): *Českoslovenští političtí vězni. Životní příběhy*. Česká asociace orální historie - Političtí vězni.cz, Praha 2009, s. 88.

56 Brig. gen. Karel Paleček (1896–1962), účastník 1. a 2. odboje. Podílel se na výstavbě výsadkového vojska po 2. světové válce. V roce 1949 byl zatčen a vyšetřován v hradčanském „Domečku“. Žaloba ho vinila mimo jiné z přípravy státního převratu. Po odsouzení k devíti letům vězení ho odvezli na Bory, později vykonával trest v Leopoldově. V roce 1952 byl jeho případ znovu otevřen a generál Paleček byl v neveřejném procesu zbaven viny a osvobozen.

57 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určeni k likvidaci*, s. 269.

příchodu do Vězeňského ústavu Ostrov – 22. srpen 1951.⁵⁸

Život v táboře přinášel oproti pobytu v pevném vězení jisté výhody. Odsouzení měli větší volnost pohybu po oploceném areálu, a pobývali tak mnohem více na čerstvém vzduchu. Prostřednictvím civilních zaměstnanců se k vězňům dostávaly potraviny, tabák, a dokonce i knihy a časopisy. Kontakt se světem mimo ostatné dráty se stával mnohem živějším. Práce v hornictví byla lépe honorována než v jiných odvětvích průmyslu, což se odrazilo v možnosti podporovat strádající rodiny venku nebo si přilepšit nákupem v táborové kantýně. Na druhou stranu vězni pracovali ve zdravě škodlivém prostředí, bez dostatečných ochranných pomůcek. V oblečení, ve kterém fárali, museli spát, na ubikacích panoval v zimě značný chlad, v létě pro změnu nesnesitelné horko. Strava byla vzhledem k náročnosti vykonávané práce naprosto nedostačující a teprve po Stalinově a Gottwaldově smrti v březnu 1953 se celkové poměry začaly pomalu zlepšovat. Trefně to vyjádřil v době Pražského jara jeden z bývalých jáchymovských muklů, když napsal, že *jinou ochranou každého z vězňů bylo jeho osobní štěstí a jeho vlastní biologická odolnost.*⁵⁹ S odstupem času se Augustin Bubník vyjádřil ke srovnání vězení a tábora těmito slovy: *Na Borech nás zavřeli na speciální oddělení s generály, starosty, prostě s elitou. Říkalo se tomu Kreml. Každou neděli někdo vyprávěl svůj životní příběh. To pro mne byla první životní univerzita. A lágr byl mojí druhou životní univerzitou. Vězení bylo kruté, v lágru to bylo*

lepší. Nebyl jsem v těch nejkrutějších táborech. Fárali jsme, kutali, dobývali uran a vzájemně jsme se pořád ujišťovali, že to brzo „praskne“. Muselo se žít, nemohli jsme bědovat a sedět s rukama v klíně. Pracovali jsme, plnili jsme normy, tak jsme dostali lágrový peníze a mohli si koupit v kantýně konzervu. Ty jsme dávali těm, kteří pracovat nemohli. Hlad? Ten býval v korekci – jen kafe a čtvrtka chleba na dva dny...⁶⁰

Jak vypadal hlad v korekci, si bývalý reprezentant vyzkoušel poté, co obdržel trest 14 dní v tmavé komůrce za přípravu k útěku, pobořování a rozšiřování nepravdivých zpráv mezi odsouzenými.⁶¹ Ze mzdového listu vězně vyplývá, že pobyt v korekci poznal jak na táboře Nikolaj, tak později na Bytízu.⁶² Protože ho na Jáchymovsku označili za nebezpečného vězně, užíval si toto zpestření svého pobytu ve vězení pravidelně o svátcích.⁶³ Jednalo se o jakési preventivní opatření ze strany vedení tábora. Nešlo tedy oficiálně o kázeňský trest.

Během necelých tří a půl let prošel Augustin Bubník hned několika pracovními tábory na Jáchymovsku, Hornoslavkovsku i Příbramsku. Ve Vykmanově na obávaném „Elku“ (L), kde novodobí otroci třídili rudu v dnes nepředstavitelných podmínkách, pobyl naštěstí jen velmi krátce. V táboře XII., který se nacházel severozápadním směrem od Horního Slavkova, pracoval jako odbíhač – měl za úkol odvážet důlní vozíky od pracoviště k jámě nebo do místa, kde byly vyprazdňovány. V říjnu 1951 se stal nepřímým svědkem hromadného útěku z tohoto lágru. K útěkům z nápravně pracovních táborů při

uranových dolech docházelo častěji, než tomu bylo u pevných věznic, většinou ale končily neúspěšně, někdy i tragicky.

Dne 15. října 1951 uprchlo z pracoviště hornoslavkovské „Dvanáctky“ 11 vězňů. Při útěku smrtelně zranili jednoho ze strážných, při následujícím stíhání pak bylo pět vězňů zastřeleno „na útěku“, dva při pokusu o přechod státní hranice a dva byli později popraveni spolu s jedním z příslušníků SNB, který měl vězňům k útěku napomoci.⁶⁴ Státní bezpečnost přirozeně důkladně prověřovala okolnosti útěku a osoby, který by podle ní do něho mohly být zapojeny. Augustin Bubník prožil několik měsíců v ruzyňské vyšetřovací cele, kam ho převezli počátkem listopadu. Než se ukázalo, že s celou událostí nemá nic společného, protože v táboře pobýval příliš krátkou dobu, zakusil dva měsíce hluboké deprese, zimu, tmu, přitom byl vystaven neustálým výsledkům. Jeho rodiče se mezitím marně snažili získat zprávy o svém synovi, kterého viděli naposledy na návštěvě v září 1951 a od kterého nedostali vzkaz ani na Vánoce.⁶⁵ Ve stejnou dobu vyšetřovala StB v Ruzyni zatčené komunistické prominenty. Bubník vzpomíná na bizarní okamžik, kdy někdejší generální tajemník KSČ Rudolf Slánský a spol. zpívali internacionálu a do toho je bachaři mlátili hlava nehlava.⁶⁶

Po skončení několikaměsíčního vyšetřování byl vrácen mezi nedobrovolné pracovníky uranových dolů. Fáral na Ležnici, východně od Horního Slavkova, poté jej eskortovali do již zmiňovaného tábora Nikolaj. Ten byl

58 NA, f. Správa sboru nápravné výchovy (SSNV) – nezpracováno, Vězeňský spis Augustina Bubníka.

59 POUŠTA, Zdeněk (ed.): *Profesor Václav Chytil a uranové doly*. Univerzita Karlova, Praha 2003, s. 43.

60 NEJEZCHLEBOVÁ, Lenka: *Vězení a lágr – Bubníkovy univerzity* – viz https://www.lidovky.cz/vezeni-a-lagr-bubnikovy-univerzity-d6t/zpravy-domov.aspx?c=A051109_114052_ln_bezpravi_blh (citováno k 28. 11. 2017).

61 NA, f. SSNV – nezpracováno, Vězeňský spis Augustina Bubníka, Posudek z vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů, 28. 5. 1953.

62 Tamtéž, Mzdový list vězně Augustina Bubníka.

63 BOUŠKA, Tomáš – LOUČ, Michal – PINEROVÁ, Klára (eds.): *Českoslovenští političtí vězni. Životní příběhy*, s. 92.

64 KUKAL, Karel: *Deset křížů*. Ježek, Rychnov nad Kněžnou 2003.

65 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určení k likvidaci*, s. 272.

66 *Sbírka Paměť národa*, přepis rozhovoru s A. Bubníkem, 9. 1. 2009.

jedním z nejhorších na Jáchymovsku, situovaný v nadmořské výšce 900 metrů, pověstný svými třeskutými zimami. Na šachtu Eduard se chodilo 1,5 až 2 km daleko v drsných klimatických podmínkách. Navíc tamní velitel a obávaný „kápo“ Břetislav Jeníček⁶⁷ pořádali se svými kumpány trestní výpravy proti politickým vězňům, které vyháněli ven a na světnicích vše rozházeli. Vězeňská stráž tomuto řádění většinou jen přihlížela. Své by mohl vyprávět i Augustin Bubník. Na Nikolaji prožil celou zimu a část jara roku 1953. V květnu otevřela vězeňská správa nový tábor Bytíz na Příbramsku. Na rozdíl od podobných zařízení z doby rozmachu uranové těžby funguje pod označením Věznice Příbram dodnes, i když v jiné podobě.

Spisovatel Karel Pecka (1928–1997), odsouzený za velezradu na 11 let, strávil většinu trestu v uranových dolech. S Bubníkem se shodují v tom, že nejhorším táborem byl Nikolaj. Naopak Bytíz Pecka později nazval „První Havají za železnou oponou“.⁶⁸ Mírnější režim dával prostor pro kulturu v podobě muklovského divadla, po práci zbýval čas i na sport. Mezi baráky si vězňové postavili basketbalové hřiště, na němž se odehrávaly lité boje Čech s Moravou. Hráli také házenou a volejbal. Vzniklo zde dokonce improvizované hokejové hřiště. Bývalí reprezentanti si však brusle na táboře nikdy neobuli, protože spád událostí byl na začátku roku 1955 rychlejší. Pobyt na Bytízu

zpříjemnilo Bubníkovi setkání s Václavem Roziňákem. Mohli se scházet v době volna, diskutovat, vzpomínat na hokejové časy.⁶⁹

V osobním spise A. Bubníka se zachovaly dva posudky z Vězeňského ústavu (VÚ) Ostrov u Karlových Varů. Ve starším z nich, z května 1953, se konstatuje, že jmenovaný pracuje v hlubině jako pomocný dělník. Normy sice plní, ale zakrývá tím prý jen své „nekalé činy“. Na svůj trest se dívá jako na osobní křivdu. Jeho poměr k lidově demokratickému zřízení je krajně nepřátelský.⁷⁰

Rok nato vyznívá hodnocení podepsané náčelníkem pracovního útvaru Bytíz odlišně. V té době už Bubník vykonával kvalifikovanější práci důlního bagristy. *Dle jeho chování a pracovní morálky jeví se jeho poměr k dnešnímu lidově demokratickému zřízení jako kladný. Jako bývalý sportovec vidí rozdíly minulé republiky a dnešního zřízení ve výhodách, které jsou dávány sportovcům*, tvrdí se v posudku VÚ Ostrov.⁷¹ Poslední věta nepotřebuje komentář. Každopádně v polovině roku 1954 se situace začala měnit. Kladné hodnocení ze strany vězeňské správy otevíralo možnost pro další snížení trestu, případně i k udělení milosti, o které Bubníkovi rodiče usilovně žádali.

Dne 3. září 1953 vyměřil Krajský soud v Praze Bubníkovi za trestný čin velezrady nový trest odnětí svobody, kterým snížil ten původní o pouhý rok. S tím se rodina nehodlala smířit.

Antonie Bubníková se ve věci svého syna obracela na prezidentskou kancelář opakovaně. Během své osobní návštěvy 20. května 1953 se pokusila o přijetí prezidentem republiky. Této prosbě nebylo vyhověno.⁷² V říjnu 1953 se rodiče bývalého hokejového reprezentanta dozvěděli, že Krajský soud v Praze zamítl jejich další žádost o milost.⁷³ Už za půl roku ležela v prezidentské kanceláři nová žádost.

V řízení o udělení milosti hrálo důležitou roli stanovisko ministra spravedlnosti. Tehdejší správce resortu JUDr. Václav Škoda⁷⁴ navrhl v prosinci 1954 prezidentu republiky prominout Augustinu Bubníkovi zbytek trestu odnětí svobody a trest peněžitý. Podle něj se uložené tresty dnes jeví s ohledem na povahu trestných činů jako neúměrně vysoké.⁷⁵ Antonín Zápotocký ve svém rozhodnutí datovaném 3. ledna 1955 Bubníkovi prominul zbytek trestu odnětí svobody a trest peněžitý s podmínkou, že se do tří let nedopustí úmyslného trestného činu. Stejně postupoval v případě Vladimíra Kobranova a Bohumila Modrého. U posledně jmenovaného tak učinil i přesto, že návrh ministra počítal pouze s prominutím části trestu ve výměře osm let. Naopak Stanislavu Konopáskovi prominul část trestu odnětí svobody ve výměře tří let, přičemž ministr spravedlnosti navrhoval prominout pět let a šest měsíců.⁷⁶

V pátek 21. ledna 1955 opustil Augustin Bubník bránu tábora Bytíz už jako svobodný občan.

67 Srov. ZÍTEK, Adam: Konfident dvou totalit. Životní příběh Břetislava Jeníčka. *Paměť a dějiny*, 2015, roč. 9, č. 4, s. 39–55.

68 LUKEŠ, Jan: *Hry doopravdy. Rozhovor se spisovatelem Karlem Peckou*. Paseka, Praha – Litomyšl 1998, s. 102.

69 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určeni k likvidaci*, s. 273.

70 NA, f. SSNV – nezpracováno, Vězeňský spis Augustina Bubníka, Posudek z vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů, 28. 5. 1953.

71 Tamtéž, Posudek z vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů, 8. 6. 1954.

72 *Archiv kanceláře prezidenta republiky (AKPR)*, f. Kancelář prezidenta republiky (KPR), protokol T (tajné), sign. T 4297/50, Trestní věc Augustina Bubníka, T 3510/53.

73 Tamtéž, Augustin Bubník – žádost o milost, 26. 11. 1953.

74 Václav Škoda (1913–1989), komunistický politik, 1954–1968 poslanec Národního, do roku 1971 poslanec Federálního shromáždění, v 50. letech byl rovněž místopředsedou vlády a ministrem spravedlnosti.

75 *AKPR*, f. KPR, protokol T, sign. T 4297/50, Návrh ministra spravedlnosti Dr. Václava Škody na prominutí zbytku trestu i trestu peněžitého pro Augustina Bubníka, č. j. T 9502/54, 8. 12. 1954.

76 Tamtéž, Rozhodnutí prezidenta republiky o udělení milosti, č. j. T 4865/54, 3. 1. 1955. Konopásek se dostal na svobodu 11. března 1955, Roziňák o měsíc dříve, oba na základě rozhodnutí Krajského soudu v Karlových Varech.

Na svobodě

Po návratu z vězení přijali Bubník s Roziňákem nabídku hrát za TJ Spartak Brno. Sparta ho vzápětí pozvala k přátelskému utkání na Štvanici, které se mělo odehrát 28. února 1955. Protože byl avizován start dříve vězňených hokejistů Roziňáka, Bubníka a Jirky, sešlo se mnoho diváků. Těsně před netrpělivě očekávaným zahájením zápasu oznámil představitel Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport (SV TVS) brněnskému oddílu, že start obou posíl se zakazuje. Diváci, poté co zjistili, že Bubník s Roziňákem nenastoupí, začali skandovat hrubé nadávky a zasypali led různými předměty. Později dostala část obecenstva vráceno vstupné a zápas se mohl dohrát.⁷⁷ V literatuře se obvykle uvádí, že následkem štvanického incidentu nesmělo pět propuštěných hráčů hrát za žádný prvoligový ani druholigový tým.⁷⁸

Ve skutečnosti přišel zákaz už dříve. Dne 23. ledna 1955 projednalo předsednictvo sekce ledního hokeje záležitost, zda A. Bubník, V. Kobranov a B. Modrý mohou hrát za družstva v celostátních soutěžích, a vyslovilo se zamítavě (S. Konopásek a V. Roziňák byli toho času ještě ve vězení). Podle předsednictva by hráči měli nejdříve vykonanou práci dokázat svým kladným poměrem k režimu. Svazovým funkcionářům rovněž vadilo, že mládež v ochozech stadionů se bude identifikovat s lidmi trestanými za protistátní činnost. Také se obávali hlasů volajících po zařazení nedávno vězňených hokejistů do národního mužstva. Konečně poukazovali na

Aby sehnal pro rodinu byt, nastoupil Augustin Bubník jako hráč Slovanu Bratislava

Foto: Paměť národa

nemožnost pouštět tyto hráče na zahraniční zájezdy.⁷⁹ Kluby, které se propuštěných hokejistů ujaly, ale oficiální zdůvodnění zákazu neobdržely. V TJ Spartak Brno si rozhodnutí vyložili tak, že se týká jen mistrovských zápasů. Bubník s Roziňákem proto odehráli jedno přátelské utkání, k tomu dalšímu plánovanému na 28. února už nenastoupili.⁸⁰

V září 1955 před začátkem nové sezony předsednictvo sekce ledního hokeje rozhodlo, že hráči Modrý, Roziňák, Konopásek, Kobranov a Bubník ani v sezoně 1955/1956 nesmějí nastupovat za první mužstva oddílů přeboru ČSR, a to ani v přátelských

zápasech. Navíc měli podle tohoto usnesení zakázáno zastávat trenérskou funkci v kterémkoliv hokejovém klubu.⁸¹ Augustin Bubník tedy začal hrát za třetiligovou Morávii Olomouc.

Od podzimu 1956, kdy už směl působit v nejvyšší soutěži, oblékal dres Spartaku Motorlet Praha, dříve I. ČLTK. Znovu dokazoval, že na velký hokej rozhodně má a patrně nejen na ligové úrovni. Protože byl čerstvě ženatý, potřeboval řešit svou bytovou otázku. Přebývání v děleném pražském bytě nakonec ukončila nabídka od Slovanu Bratislava.

V roce 1958 se manželé Bubníkoví spolu s dcerou Monikou přestěhovali do slovenské metropole, kde dostali vlastní třípokojový byt.⁸² Čtyři roky poté se jim na Slovensku narodil syn Gustav, který se už od dětských let uplatňoval jako filmový herec. Augustin Bubník se později oženil podruhé, protože jeho první žena v roce 1974 zemřela. V druhém manželství se mu narodil syn David.

Ve 33 letech se aktivní hráčská kariéra někdejšího mistra světa uzavřela v důsledku vážného zranění páteře. Nejrychlejší kolektivní hře zůstal nadále věrný jako trenér. Po doplnění potřebné kvalifikace působil v mnoha oddílech doma i v zahraničí. Jeho první angažmá v Litvínově trvalo do poloviny 60. let. Z domácích celků později trénoval Spartak Praha Motorlet, Baník Karviná, Zetor Brno, Škodu Plzeň, Slavii Praha, Auto Škodu Mladá Boleslav nebo juniorskou reprezentační osmnáctku, v zahraničí koučoval rakouský Graz nebo Kuusamu a Oulu ve Finsku. To ale bylo až koncem

77 Tamtéž, protokol Os, sign. Os 572/54, Zpráva o výtržnostech na zimním stadionu v Praze dne 28. 2. 1955 v souvislosti s hokejovým zápasem Spartak Sokolovo – Spartak ZJŠ Brno, 2. 3. 1955. Zpráva odhadovala počet diváků na tři až čtyři tisíce. Bubníka s Roziňákem po zrušení jejich startu raději ihned odvezli ze stadionu.

78 Srov. BERANOVÁ, Hana: *Ztraceni i zatraceni. Mimosoudní perzekuce na pozadí procesu „Modrý a spol.“*, s. 144.

79 AKPR, f. KPR, protokol T, sign. 304532/55, Opis záznamu pro soudruha Pokorného – ÚV KSČ, 2. 3. 1955.

80 Tamtéž.

81 Tamtéž, Oznámení sekce ledního hokeje při SV TVS, opis, nedatováno. Rozhodnutí sekce bylo učiněno také na základě doporučení Krajského výboru KSČ v Brně, kde Bubník s Roziňákem působili.

82 BERANOVÁ, Hana: *Ztraceni i zatraceni. Mimosoudní perzekuce na pozadí procesu „Modrý a spol.“*, s. 118.

80. let. V zemi tisíců jezer pobýval už mezi lety 1966 a 1969, kdy vedl tamní národní mužstvo. Stal se prvním Čechem, který trénoval reprezentaci cizí země. Hráče Suomi sice nepřivedl mezi absolutní světovou elitu, k tomu ještě v té době nenazrál čas, ale učinil první krok na této cestě. Po vítězství nad Československem na světovém šampionátu ve Vídni v roce 1967 ho někteří pisatelé anonymních dopisů za tuto „zradu“ posílali zpátky do kriminálu.

V době Pražského jara se bývalí hokejoví reprezentanti dočkali soudní rehabilitace. Jen několik týdnů před vstupem okupačních vojsk na území Československa zrušil Nejvyšší soud v Praze skandální rozsudek z roku 1950. Senát v čele s JUDr. Otomarem Bočkem shledal, že úvahy obviněných o možné emigraci mohly být posouzeny jediné jako přípravné jednání k trestnému činu neoprávněného opuštění území republiky podle zákona č. 231/1948 Sb., avšak toto jednání nebylo v době jeho spáchání trestné. Státní soud neměl žádné podklady pro právní závěry, že se šestice obviněných dopustila trestného činu velezrady. Bývalý Státní soud nepostupoval správně podle zákona ani v případě, když A. Bubníka uznal vinným z trestných činů pobuřování a hanobení některých ústavních činitelů, konstatuje se v rozsudku rehabilitačního soudu.⁸³

Sovětskou okupaci Bubník prožil se svými finskými svěřenci na kempu za polárním kruhem. Přemýšlel tehdy o emigraci, a nelze se tomu příliš divit, avšak ohled na rodiče u něho nakonec převážil.⁸⁴ Do Československa přijel po třech letech na prahu počínající normalizace, aby zde pokračoval v trenérské práci. Na začátku 80. let zůstal nějakou dobu bez angažmá. Tehdy se na čas vrátil

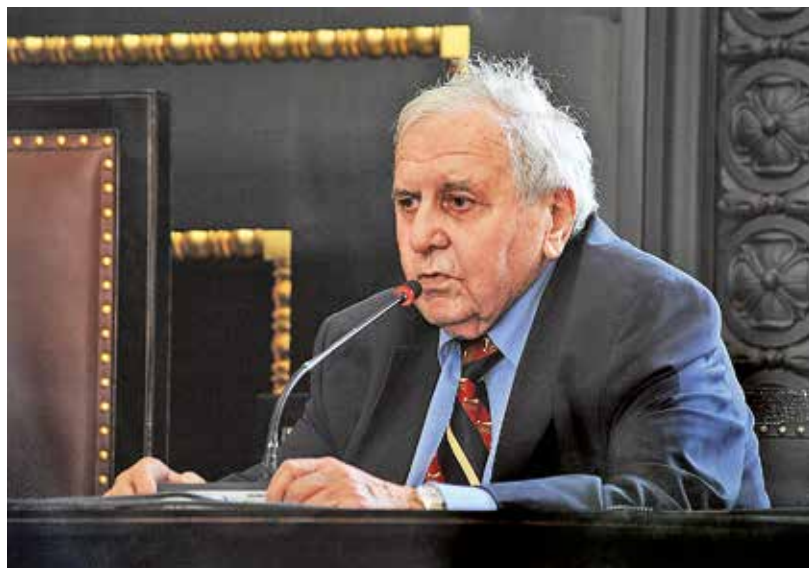

Augustin Bubník jako trenér finského hokejového mužstva

Foto: Paměť národa

83 ABS, f. MV-V, vyšetřovací spis a. č. V-2654 MV, Modrý Bohumil a spol., Rozsudek Nejvyššího soudu v Praze, sp. zn. Prz 50/68, 30. 7. 1968. S konečnou platností zastavil trestní stíhání šestice odsouzených z řad vojenských osob Vyšší vojenský soud v Táboře usnesením ze dne 10. 6. 1971. NA, f. Státní soud Praha - nezpracováno, sp. zn. TS I/IV 47/50, Rozsudek Vyššího vojenského soudu v Táboře, 4 Rtv 273/91, 11. 2. 1992.

84 MACKŮ, Jiří: *Obětovaní šampióni. Mistři světa určeni k likvidaci*, s. 302.

Augustin Bubník na konferenci „Připraven k práci a obraně vlasti!“ spolupořádané ÚSTR v dubnu 2014
Foto: Přemysl Fialka

ke svému původnímu řemeslu. Jako prodavač v řeznictví by se zajisté uživil, jenže přišla nová nabídka ze zahraničí. Trénování nizozemského národního mužstva složeného převážně z naturalizovaných Kanaďanů představovalo další zajímavou sportovní i životní zkušenost.⁸⁵

Rehabilitovaní sportovci se v době normalizace netěšili zvláštní přízni vládnoucího establishmentu. Vymazat z historie čs. sportu je ale už dost dobře nešlo. Jinak solidně zpracovaná *Malá encyklopedie ledního hokeje* z 80. let tak sice obsahuje jména jako Modrý, Bubník, Konopásek a další, o jejich věznění však cudně mlčí.⁸⁶

Listopad 1989 opětovně zvedl vlnu zájmu o naši moderní historii, zvláště o její utajované stránky. Hned zkraje 90. let vyšla knížka *Příběh hokejového zločinu*, která se opírá převážně o dobová svědectví pamětníků. Augustin Bubník se v čase nově nabyté

svobody snažil, aby tato svědectví nezapadla, neboť se právem domníval, že veřejnost velmi rychle zapomíná. I proto absolvoval mnoho besed ve školách, aby se podělil o své životní zkušenosti s mladou generací. Několik let působil ve vrcholné politice jako poslanec parlamentu za Občanskou demokratickou stranu (1998–2002). Z pozice zákonodárce se zajímal o nápravu křivd z minulosti, jak mohou dosvědčit historici, kteří se s ním setkávali na půdě Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu i jinde.⁸⁷ Angažoval se také v Konfederaci politických vězňů České republiky. Neúnavně pátral po historických okolnostech svého případu, ať už šlo o prověření tzv. sovětské stopy, nebo o roli Vladimíra Zábrodského.

Bubník byl přesvědčen o tom, že tehdejší kapitán mužstva nemá čisté svědomí. Jednání s tzv. zrádnou

emigrací ve Švýcarsku a údajná snaha zůstat v Londýně a vytvořit tam emigrační mužstvo patřily k hlavním bodům obžaloby. V obou případech by měl Zábrodský logicky figurovat stejně jako ostatní hokejisté, ba ještě více, neboť byl nezpochybnitelnou autoritou a mluvčím týmu. Nelze se proto divit tomu, že někteří jeho spoluhráči se na něho později dívali s podezřením a nedůvěrou. Ne vždy je ale případné hledat snadná a logická vysvětlení v absurditě politických procesů 50. let. Snad až další archivní výzkum ozřejmí celé pozadí zatčení a odsouzení našich bývalých hokejových reprezentantů.

Augustin Bubník, poslední oběť procesu s tzv. protistátní skupinou „Modrý a spol.“, zemřel 18. dubna 2017 v úctyhodném věku 88 let. Je pochován na šáreckém hřbitově v Praze.

Závěrem

Pouťorové změny se nevyhnuly ani sféře sportu. Mladík v dresu LTC, později ATK Praha to zpočátku příliš nevnímal. O politiku se nezajímal, hokej mu byl vším a krom toho patřil přece k oslavovaným mistrům světa. Slova chvály slyšel i od nejvyšších představitelů státu. O to větší šok zažil, když ho komunisté s ostatními reprezentanty poslali do kriminálu. V jednom z mnoha rozhovorů řekl, že by byl možná v Londýně v roce 1950 zůstal. Možná že také ne, to dnes není podstatné.

Odsouzení sportovci dostali v každém případě na srozuměnou, že právo rozhodovat o životě jednotlivce si uzurpoval režim nekontrolované moci. To je podstata kauzy hokejového zločinu bez ohledu na skutečnost, že mnohé z jejího pozadí zůstává stále skryto. pd

85 *Sbírka Paměť národa*, přepis rozhovoru s A. Bubníkem, 9. 1. 2009.

86 GUT, Karel - PACINA, Václav: *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Olympia - Šport, Praha - Bratislava 1986.

87 KALOUS, Jan: Za Augustinem Bubníkem. *Paměť a dějiny*, 2017, roč. 11, č. 2, s. 121–123.